

eden bilezikten yukarısı yıkılarak ortadan kaldırılmıştır. Kürsü kısmında, İstanbul'da Koca Mustafa Paşa Camii minaresinde de olduğu gibi satırların silmelerle hareketlendirildiği görülmektedir,

Cami minaresinin az ötesinde sekiz köşeli, içinde tek bir lahit bulunan türbe vardır. Meydin Baba adlı bir velîye ait olduğu söylenen bu türbenin üstü kiremit kaplı bir çatı ile örtülüdür. Caminin hemen yanında bulunuşu, bu türbenin bânisine ait olabileceği ihtimalini akla getirirse de Evliya Çelebi burada Şeyh Muhyiddin Rûmî hazretlerinin yattığını bildirdiğine göre Meydin adının Muhyiddin'den geldiği düşünülebilir.

BİBLİYOGRAFYA :

Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, VI, 119-123; Ayverdi, *Avrupa'da Osmanlı Mimârî Eserleri III*, s. 48, nr. 4472-4473, rs. 958, 959, 960, 962, 963; Z. Palov, *Evidencija na Nedvizno Kulturno Nasledstvo na Teritorija na Republika Makedonja-Islamski Sakralni Spomenici*, Skopje 1994, III/1, s. 25.

SEMAVİ EYİCE

HÜSÂMEDDİN UŞŞÂKİ

(ö. 1001/1593)

Halvetiyye tarikatının
Uşşâkiyye kolunun kurucusu.

Buhara'da doğdu. Hayatı hakkında bilgi veren oğlunun torunu ve *Zeyl-i Şekâik* müellifi Uşşâkizâde İbrâhim Hasib doğumuyla ilgili olarak herhangi bir tarih vermez. Uşşâkî meşâyihinden Ahmed Hüsâmeddin Efendi'nin Hüsâmeddin Uşşâkî için yazdığı bir manzumede doğum tarihi olarak verdiği 880 (1475) yılı sonraki müelliflerce de kabul görmüştür.

Hüsâmeddin Uşşâkî ilk dinî bilgileri ticaretle uğraşan babasından aldı. Onun ölümünden sonra bir süre ticaretle meşgul oldu. Daha sonra gördüğü bir rüya üzerine kendisine kalan mirası kardeşine bağışlayıp tasavvufa yöneldi ve Anadolu'ya gidip Uşak'ta Halvetî şeyhlerinden Emîr Ahmed-i Semerkandî'ye intisap etti. Ancak Anadolu'ya gidip tarikata intisap ettiği ve hilâfet aldığı tarihler belli değildir. Şeyh Ahmed Hüsâmeddin, sözü edilen manzumesinde onun Anadolu'ya gelmeden önce memleketinde Nûrbahşîyye ve Kübreviyye şeyhlerinden feyiz aldığını, 930 (1524) yılında şeyhlik makamında bulunduğunu söyler. Yukarıda verilen doğum tarihi doğru kabul edilirse Hüsâmeddin Uşşâkî bu yıllarda elli yaşlarında olmalıdır. Hüseyin Vassâf ve Sâdık Vîcdânî şifâhî rivayetlere dayanarak şeyhine Erzin-

can'da intisap ettiğini ve onun emriyle Uşak'a gidip yerleştiğini ifade ederler.

II. Selim'in oğlu Şehzade Murad Manisa valisi iken Hüsâmeddin Uşşâkî'ye bir mektup göndererek tahtın kendisine nasip olması için dua etmesi ricasında bulunmuş, gönderilen kişi daha mektubu teslim etmeden şeyh, "Şehzade İstanbul'a doğru yola çıksın, şu vakit Osmanlı tahtına oturacaktır" demişti. Bu sözün gerçekleşmesi üzerine III. Murad tarafından İstanbul'a davet edilmiştir (Uşşâkizâde İbrâhim, s. 34). III. Murad Ramazan 982'de (Aralık 1574) padişah olduğuna göre Hüsâmeddin Efendi Uşak'ta yaklaşık elli yıl kadar kalmıştır. Bu durumda İstanbul'a geldiğinde 100 yaşlarında olmalıdır.

İstanbul'da Aksaray'da kendisine tahsis edilen bir konağa yerleşen Hüsâmeddin Uşşâkî, ziyaretçilerinin giderek çoğalması üzerine padişahın izin isteyip Uşak'a dönmeyi talep etmişse de bu arzusu kabul edilmemiş, III. Murad şeyhe Kasımpaşa'da bir tekke yaptırarak İstanbul'un bu sakin bölgesinde ikametini sağlamıştır. Daha sonra Uşşâkiyye tarikatının âsitânesi olan bu tekkede ölümüne kadar irşad görevinde bulunan Hüsâmeddin Uşşâkî hac dönüşü Konya'da vefat etti; cenazesi İstanbul'a getirilerek tekkesine defnedildi.

Şeyh Ahmed Hüsâmeddin'in, "Kendi pîrinden alıp irşâdî pes / Hem dahi Ümmî Sinan etmiş nefes" mısraından, Hüsâmeddin Uşşâkî'nin Halvetiyye'nin Sinâniyye kolunun kurucusu İbrâhim Ümmî Sinan'dan da icâzet aldığı anlaşılmaktadır. Ümmî Sinan 976'da (1568) vefat ettiğine göre Hüsâmeddin Uşşâkî bu tarihten önce Uşak'ta onunla görüşmüş olmalıdır. Hüseyin Vassâf, Uşşâkî Tekkesi'nde Hüsâmeddin Uşşâkî'ye ait eşyalar arasında Sinânî tac ve hırkanın da bulunduğunu söyler.

Hüsâmeddin Uşşâkî'nin tarikat silsilesi Halvetiyye'nin ana kollarından Ahmediyye'nin kurucusu Yiğitbaşı Ahmed Şemseddin Efendi'ye ulaşır. Kurucusu olduğu Uşşâkiyye tarikatından Edirneli Cemâleddin Uşşâkî'ye (ö. 1164/1751) nisbet edilen Cemâliyye, Cemâliyye'den de Salâhaddin Uşşâkî'ye (ö. 1197/1783) nisbet edilen Salâhiyye ve Câhidî Ahmed Efendi'ye (ö. 1070/1659) nisbet edilen Câhidiyye şubeleri meydana gelmiştir.

Halvetîler arasında büyük öneme sahip olan Yahyâ-yı Şîrvânî'nin "Virdü's-settâr"ına Hüsâmeddin Uşşâkî bazı ilâveler yapmıştır. Tertip ettiği "Evrâdû'l-kebîr", "Hizbû't-tahrîr ve Ahzâbû'l-üsbû'yye" adlı evrâdın bir kısmı Gümüşhânevî'nin *Mecmû'atü'l-ahzâb*'ında bulunmaktadır (I, 306-405). Şeyh Ahmed Hüsâmeddin'in manzumesindeki ifadelerinden bir divanı olduğu anlaşılmaktaysa da herhangi bir nüshasına rastlanmamıştır. Sultanahmet'teki Kaygusuz Dergâhı'nın şeyhi Şevki Efendi *Hadâiku'l-envâr* adlı eserine Hüsâmeddin Uşşâkî'nin bir mısraını iktibas etmiş, bu mısra Hüseyin Vassâf tarafından tahmîs edilmiştir (*Sefîne*, IV, 182).

Hüsâmeddin Uşşâkî'nin Mustafa (Atâî, s. 713), Abdülaziz (Uşşâkizâde İbrâhim, s. 35) ve Abdürrahim (a.g.e., s. 432-434) adlarını taşıyan üç oğlu ilim yolunu tercih ederek çeşitli yerlerde kadılık görevinde bulunmuşlardır. *Zeyl-i Şekâik* müellifi Uşşâkizâde İbrâhim Hasib, Abdürrahim'in torunudur.

BİBLİYOGRAFYA :

Atâî, *Zeyl-i Şekâik*, s. 713; Uşşâkizâde İbrâhim, *Zeyl-i Şekâik* (nşr. H. J. Kissling), Wiesbaden 1965, s. 31-36, 432-434, 477-481; Müstakimzâde, *Risâle-i Tacîyye*, İÜ Ktp., TV, nr. 6700, vr. 142*; Harîrîzâde, *Tibyân*, II, vr. 290*, 292*; Gümüşhânevî, *Mecmû'atü'l-ahzâb*, İstanbul 1311, I, 306-405; *Tomar-Halvetiyye*, s. 103-106; Hüseyin Vassâf, *Sefîne*, IV, 179-184; Zâkir Şükrü, *Mecmûa-i Tekâyâ* (Tayşi), s. 42; Mehmed Hazmî [Tura], "Hüsâmeddin-i Uşşâkî", *Ceride-i Süfiyye*, sy. 146, İstanbul 24 Temmuz 1334, s. 440-442.

MEHMET AKKUŞ

Hüsâmeddin Uşşâkî'nin Dolapdere'deki türbesi - Kasımpaşa / İstanbul

HÜSÂMEDDİN UŞŞÂKİ TEKKESİ

İstanbul Kasımpaşa'da
Halvetiyye-Uşşâkiyye tarikatının
âsitânesiyle pîr evi olan tekke.

Uşşâkî Âsitânesi, Pîşvâ-yı Tarîkat-ı Aliyye-i Uşşâkiyye, Perşembe Tekkesi, Şimşirli Tekke olarak da anılmakta olup Uşşâkiyye'nin pîri Hüsâmeddin Uşşâkî tarafından XVI. yüzyılın son çeyreğinde kurulmuştur. Tekkenin Hüsâmeddin Uşşâkî'ye teveccüh-

HÜSÂMEDDİN UŞŞAKİ TEKKESİ

hü olan III. Murad tarafından tesis edildiği belirtilmektedir.

Tekkeye Hüsâmeddin Uşşâkî'nin vefatını müteakip oğlu Şeyh Mustafa Efendi (ö. 1037/1628) postnişin olmuş, onu Bosnalı Şeyh Mustafa Efendi ile (ö. 1092/1681) oğlu Abalı Şeyh Hüsâmeddin-i Sâni (ö. 1150/1737-38) takip etmiş, Hüsâmeddin Efendi-i Sâni'den sonra damadı Ahmed Hüsâmî Efendi (ö. 1161/1748) meşihatı devralmıştır. Zâkir Şükrü Efendi bu zâtın yerine geçen oğlunun adını ve vefat tarihini vermemekte, yalnızca Şeyh Ahmed Hüsâmîzâde olarak zikredilen bu postnişinin "gaib" olduğunu belirtmektedir. Daha sonra tekkenin postuna, Uşşâkıyye'nin Cemâliyye kolunun kurucusu Edirneli Şeyh Cemâleddin Uşşâkî'nin hemşehrisi ve halifesi Edirneli Yazıcı Şeyh Mehmed Safvetî Efendi (ö. 1192/1778) geçmiş, böylece tekkenin meşihatı Cemâliyye-i Sâniyye olarak da anılan bu kola intikal etmiştir. Safvetî Efendi'nin halefi Şeyh Cemâleddin Uşşâkî'nin oğlu Şeyh Mehmed Nizâmeddin Efendi'dir (ö. 1199/1785). Nizâmeddin Efendi aynı zamanda Eğrikapı dışında Cemâliyye kolunun âsitânesi ve pîr evi olan Cemâlizâde Tekkesi'nin meşihatını da üstlenmiş, kendisinden sonra gelen oğlu Şeyh Mehmed Cemâlî Efendi ile (ö. 1246/1830-31) torunu Şeyh Alâeddin Efendi (ö. 1251/1835) bu çifte meşihat uygulamasını sürdürmüş, Alâeddin Efendi'nin yerine de kız kardeşinin oğlu Şeyh Mehmed Kerâmeddin Efendi (ö. 1257/1841) geçmiştir. Kerâmeddin Efendi'nin halefi olan ve "bânî-i sâni" diye anılan Edirneli Şeyh Mehmed Sıdkı Efendi ile (ö. 1273/1856) oğlu Şeyh Mehmed Said Efendi'nin de (ö. 1274/1857) Hüsâmeddin Uşşâkî Tekkesi ile Fatih-Yenibahçe'de bulunan yine Cemâliyye koluna bağlı Mahmud Bedreddin Efendi Tekkesi'nin meşihatını birlikte yürüttükleri, ayrıca Mehmed Kerâmeddin Efendi'nin küçük yaştaki oğlu Mehmed Cemâleddin Efendi'ye sırayla vekâlet ettikleri tesbit edilmektedir. Mehmed Said Efendi'nin vefatını müteakip Mehmed Cemâleddin Efendi (ö. 1331/1913) asaleten şeyh olmuş, kendisini son postnişin olan Şeyh Mustafa Sâfi Efendi takip etmiştir.

Hüsâmeddin Uşşâkî Tekkesi'nde 1885 yılında üç erkekle bir kadının devamlı ikamet ettiği, XX. yüzyılın başlarında Maliye Nezâreti'nden yılda 168 kuruş tahsisatı, kurban bayramlarında da beş adet koyun istihkakı olduğu tesbit edilmektedir. Âyinlerin perşembe günleri icra edildiği tekke tasavvuf mûsikisi açısından önemli bir merkezdi. Tekkenin son zâkirbaşısı ve döneminin ileri gelen mûsikişinasların-

dan olan Kasımpaşalı Cemâleddin Efendi'nin (ö. 1937) öğrencileri arasında Hâfız Kemal, Sadettin Kaynak, Sadi Hoşses ve Kemal Batanay gibi ünlü mevlidhanlar ve bestekârlar bulunmaktadır.

Tekke binalarının zaman içinde geçirmiş olduğu değişiklikler şöyle özetlenebilir: Hüsâmeddin Uşşâkî'nin Kasımpaşa'daki evini tekke olarak kullandığı, tesis etmiş olduğu vakfın oğlu Şeyh Mustafa Efendi tarafından genişletildiği anlaşılmaktadır. XVIII. yüzyılın ortalarına doğru Ahmed Hüsâmî Efendi'nin meşihatı sırasında Tersane Emîni Yûsuf Efendi harap durumdaki bu ev-tekkeyi yıktırarak yeniden inşa ettirmiş, vakfiyye imam ve müezzin ödenekleri ekletmiştir. Bu tarihten sonra ahşap minareli bir mescid-tevhidhâne ile harem dairesinden oluşan tekke, Edirneli Şeyh Mehmed Sıdkı Efendi'nin meşihatı sırasında, muhtemelen hâcet penceresinin üzerindeki kitâbenin işaret ettiği 1266 (1850) yılında yeni baştan ihya edilmiştir. Aynı yüzyılın ikinci yarısında tekrar harap düşen ve yıkılmaya yüz tutan binaların 1310'da (1892-93) Evkaf Nezâreti tarafından son olarak yenilendiği ve tekkelerin kapatıldığı 1925 yılına bu şekilleriyle intikal ettiği bilinmektedir. Hüsâmeddin Uşşâkî Tekkesi'nin bu son aşamadaki mimari programı tevhidhâne, iki adet türbe, hazîre, selâmlık ve harem bölümleri, mutfak ve bir şadırvandan oluşmaktaydı.

Cumhuriyet döneminde türbeler, hazîre ve cümle kapısı dışında kalan bölümler harap olmuş, bir müddet sonra yıktırılarak yerlerine ilkokul inşa edilmiştir. 1982'de bazı şahıslar eliyle yapılan bilinçsiz onarımda türbelerin içleri fayansla, cephele-ri seramik karolarla kaplanmış, bu arada cümle kapısını takip eden geçit bir duvarla okulun bahçesinden soyutlanarak iki türbenin arasında mescid ve birtakım başka birimler ihdas edilmiş, sonuçta tekeden artakalan son parçalar özgün biçimlerini büyük ölçüde kaybetmiştir.

Hüsâmeddin Uşşâkî Tekkesi'nin 1950'lere kadar bostanlar ve çiçek bahçeleriyle kaplı olan çevresi günümüzde imalâthanelerle dolmuş ve geçmişteki özelliği bütünüyle yok olmuştur. 1925 tarihli Pervititch paftasında tekkeyi meydana getiren bölümlerin tek bir kitle içinde toplandığı, güneyde Pîr Hüsâmeddin sokağı üzerindeki cümle kapısının yanlarından türbeler ve harem dairesiyle kuşatıldığı, bunların arkasında tevhidhâne-selâmlık kanadının bulunduğu, batı kesimi hazîreye ayrılan bahçede bir şadırvanın yer aldığı görülmektedir.

Toskan başlıklı pilâstrlarla kuşatılmış olan cümle kapısının söveleri ve yuvarlak kemeri küfeki taşından yontulmuştur. Çıkıntı oluşturan kilit taşının üzerinde, metninin Osman Cemî Bey'e ait olduğu bilinen Farsça manzum bir kitâbe, bunun da üzerinde beyzî bir madalyon içinde II. Abdülhamid'in 1310 (1892-93) tarihli tuğrası yer alır. Duvarları tuğla ile, üstleri kırma çatılarla kaplanmış olan türbelerden cümle kapısının sağında bulunan ve Hüsâmeddin Uşşâkî ile haleflerinden beş kişinin sandukalarını barındıran kesim "büyük türbe" olarak anılır. Zamanında büyük türbenin asıl girişi kuzey duvarında yer almakta ve aynı duvarda sıralanan basık kemerli iki pencereyle birlikte tevhidhâneye açılmaktaydı. Tevhidhâne-selâmlık kanadının yıktırılması ve yerlerine ilkokulun inşa edilmesi sırasında bütün bu açıklıklar örülerek nişlere dönüştürülmüş, bu arada sokağa (güneye) açılan üç pencereden doğudaki kapı haline getirilmiştir. Söz konusu açıklığın üzerinde Şeyh Ahmed Hüsâmîzâde'nin "gaib" olmasından sonra hâtırasını yaşatmak için konulduğu anlaşılan 1179 (1765-66) tarihli sü-lûs hatlı bir beyit yer alır. Hâcet penceresi olduğu anlaşılan ortadaki açıklığın üzerinde Hüsâmeddin Uşşâkî'nin adını içeren, "Mehmed Rifat Mısırlı" imzalı ve 1266 (1850) tarihli, ta'lik hatlı bir kitâbe bulunmaktadır.

Hüsâmeddin
Uşşâkî
Tekkesi'nin
cümle kapısı
üzerindeki
kitâbesi
ve tuğralı
madalyon ile
güneye
bakan
cephesindeki
kitâbeler

Büyük türbenin zemin döşemesinin altında birçok kabri barındıran bir bodrum katının varlığı dikkati çeker. Türk-İslâm mimarisinin erken dönemlerinde görülen, ancak Osmanlı döneminde birkaç istisna dışında terkedilen mumyalıklı kümbet geleneğinin bu yapıda belirli bir ölçüde yaşatılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Cümle kapısının solunda yer alan ve “küçük türbe” olarak adlandırılan diğer bölümde ise en eskisi üçüncü postnişin Bosnalı Şeyh Mustafa Efendi'ye ait olan dört kabir mevcuttur. Kuzey duvarında sonradan kapıya dönüştürülmüş bir pencere, bu duvarın arkasında ise hazreden geriye kalan parça bulunmaktadır. Doğu duvarında niş haline getirilmiş bir pencere, sokak üzerindeki güney duvarında da bir kapıyla ufak bir pencere yer alır.

Bugün yerinde ilkokul binasının bulunduğu tevhidhâne iki katlı ve kâgir bir yapı idi. Kuzeyindeki selâmlıkla, doğusundaki haremle ve güneyindeki büyük türbe ile bağlantılı olan bu bölümün asıl girişi batı yönündeki avluya açılmaktaydı. Selâmlık ve harem bölümlerinin ahşap mesken niteliğinde iki katlı binalar olduğu, şadırvanın sekizgen planlı olarak tasarlandığı da Pervititch paftasında görülebilmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Evliya Çelebi, *Seyahatname* (haz. O. Şaik Gökay), İstanbul 1996, I, bk. İndeks; Aynvarsârâyî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, II, 23-25; a.mlf., *Mecmûa-i Tevârih*, s. 242-243; Âsitâne Tekkeleri, s. 16; Ahmed Rifat, *Lugat-i Târihiyye ve Coğrafiyye*, İstanbul 1300, IV, 643; *Mecmûa-i Cevâmi'*, II, 18-19; Bandırmalızâde, *Mecmûa-i Tekâyâ*, İstanbul 1307, s. 14; Mehmed Râif, *Mir'ât-ı İstanbul*, İstanbul 1314, s. 529-532; Hüseyin Vassâf, *Seftine*, V, 274; 1329 *Senesi İstanbul Beldesi İhsâiyat Mecmuası*, İstanbul 1330, s. 22; Sadi Abaç, *Kasım Paşa'nın Tarihçesi*, İstanbul 1935, s. 23; Zâkir Şükrü, *Mecmûa-i Tekâyâ* (Tayşi), s. 42-43; Tahsin Öz, *İstanbul Camileri*, Ankara 1987, II, 31; Günay Kut – Turgut Kut, “İstanbul Tekkelerine Ait Bir Kaynak: Dergehnâme”, *Türkische Miszellen: Robert Anhegger Armağanı*, İstanbul 1987, s. 236; Sıddık Naci Eren, *Pir Seyyid Hasan Hüsameddin Uşşâki*, İstanbul 1990, s. 11-28; C. Telci, “İstanbul Tekkeleri Hakkında 1885 Tarihli Bir İstatistik”, 3 Mayıs 1994-50. Yıl Türkçülük Armağanı, İzmir 1994, s. 206; Mustafa Özdamar, *Dersaadet Dergâhları*, İstanbul 1994, s. 189; Mithat Sertoğlu, “Kasım Paşa”, *Hayat ve Tarih Mecmuası*, sy. 5, İstanbul 1977, s. 48-53; Atilla Çetin, “İstanbul'daki Tekke, Zâviye ve Hânkahlar Hakkında 1199 (1784) Tarihli Önemli Bir Vesika”, *VD, XIII* (1981), s. 589; Hatice Aynur, “Salih Sultan'ın Dügün Töreni ve Şenlikleri”, *TT*, sy. 61 (1989), s. 36, nr. 90; M. Baha Tanman, “Hüsameddin Uşşâki Tekkesi”, *DBİst.A*, IV, 105-106; a.mlf. v.dğr., “Uşşâkîlik”, a.e., VII, 329-331.

M. BAHATANMAN

HÜSAMZÂDE MUSTAFA EFENDİ

(ö. 893/1488'den sonra)

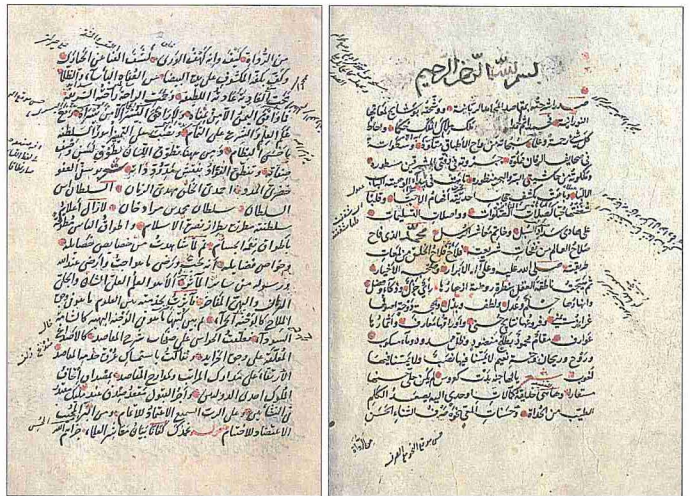
Osmanlı âlimi.

Asıl adı Muslihuddin Mustafa, babasının adı Hüsameddin'dir. Bursevî nisbesiyle de anılması Bursa'da doğmuş olabileceği ihtimalini akla getirmektedir. Tahsilini tamamladıktan sonra dinî ve edebî ilimlerde seçkin âlimler arasında yer aldı. Değişik medreselerde müderrislik yaptıktan sonra Bursa'da Sultan Bayezid'in oğlu adına inşa edilen Sultan Mehmed Medresesi müderrisliğine tayin edildi ve bu görevde iken vefat etti. Bağdatlı İsmâil Paşa ve Ömer Rızâ Kehhâle onun 1035 (1626) yılında vefat ettiğini kaydetmişlerse de bu doğru değildir. Zira 968 (1561) yılında ölen Taşköprizâde Ahmed Efendi eserinde ondan bahsetmektedir (*eş-Şekâ'ik*, s. 188). Ayrıca Hüsamzâde'nin kendi hattıyla yazdığı *er-Risâletü'z-zevkîyye* 889 (1484) tarihini taşımakta, Bursalı Mehmed Tâhir ise kendi kütüphanesinde *et-Teşrih*'in 893 (1488) yılında müellif tarafından yazılan asıl nüshasının bulunduğunu kaydetmektedir. Hüsamzâde'nin mezarı Bursa'daki Zeyniler Kabristanı'ndadır.

Eserlerinde kullandığı akıcı üslûp ve ayrıca edebî ifadeleriyle dikkati çeken Hüsamzâde tasavvufa da ilgi duymuştur. Zeyniyye tarikatına intisap ettikten sonra birkaç defa halvete girdi ve zâhidâne bir hayat yaşadı. Tasavvufa irtibatından dolayı kaynaklarda kerâmet sahibi kişiler arasında gösterilir. Bunun yanında onun sohbet ehli ve düşkünlere yardım etmeyi seven bir kimse olduğu kaydedilir.

Eserleri. Hüsamzâde'nin daha çok şerh ve hâşiyelerden ibaret olan eserleri şun-

lardır: 1. *Hâşiye 'alâ Şerhi'l-Makâşid*. Metni ve şerhi Teftâzânî'ye ait olan kelâma dair esere yazılan hâşiyenin bir nüshası Süleymaniye Kütüphanesi'nde mevcuttur (Lâleli, nr. 2225/1). 2. *Hâşiye 'ale't-Telvih*. Sadrüşşerîa'nın usulî-fıkha dair *Tenkihu'l-usul*'üne yine kendisinin yazdığı *et-Tavzih* adlı şerhe Teftâzânî tarafından *et-Telvih* adıyla yazılan hâşiyenin hâşiyesidir (Süleymaniye Ktp., Lâleli, nr. 2225/2; Cârullah Efendi, nr. 458). 3. *et-Teşrih 'alâ Şerhi'l-Vikâye*. Tâcüşşerîa'nın fıkha dair *Vikâyetü'r-rivâye*'sine torunu Sadrüşşerîa tarafından yazılan şerhin hâşiyesidir. Elli beş bölüm ve bir hâtmeden meydana gelen eserin sonuna müellif, Muhtâr b. Mahmûd ez-Zâhidî'nin *Muhtaşarü'l-Kudûrî*'ye yaptığı şerh başta olmak üzere çeşitli fıkıh kitaplarından faydalanarak hazırladığı bir tekmile eklemiştir (Süleymaniye Ktp., Hamidiye, nr. 453). 4. *Şerhu Nazmı İsâgüci*. Esirüddin el-Ebherî'nin mantığa dair eserinin manzum hale getirilmiş şekline yazılan şerh olup bir nüshası Süleymaniye Kütüphanesi'nde mevcuttur (Lâleli, nr. 2677). 5. *Hâşiye 'alâ Hâşiyeti's-Seyyid eş-Şerîf 'ale'l-Muṭavvel*. Hatib el-Kazvî'nin Arap edebiyatına dair *Telhîşü'l-Miftâh*'ına Teftâzânî tarafından kaleme alınan *el-Muṭavvel* adlı şerhin Seyyid Şerîf el-Cürcânî'ye ait hâşiesi üzerine yazılmış bir hâşiyedir. Hüsamzâde burada, aynı esere şerh yazan Molla Hüseyin'in Cürcânî'ye yönelttiği tenkitleri haksız bulup eleştirmiştir. Eserin 881 (1476) yılında müellif hattıyla yazılmış bir nüshası Süleymaniye Kütüphanesi'nde kayıtlıdır (Hacı Mahmud, nr. 5855, vr. 67-138^a). 6. *er-Risâletü'z-zevkîyye*. Tasavvufa dair olan eser dört bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde yaratılış, sevginin sırrı ve bu sır üzerine bina edilen ruh, akıl,

Hüsamzâde
Mustafa
Efendi'nin
Hâşiye
'alâ Şerhi'l-
Makâşid
adlı eserinin
ilk iki sayfası
(Süleymaniye Ktp.,
Lâleli,
nr. 2225/1)